



## DOPPS je začel uresničevati četrty projekt LIFE - največji doslej

// Damijan Denac

**1:** Na strugi Drave pri Vurberku nameravamo v okviru projekta odpreti nekdanji stari dravski rokav na desni strani reke.  
foto: Damijan Denac

**2:** Pomembna ciljna vrsta projekta je mali deževnik (*Charadrius dubius*) - s preprečevanjem ilegalnih dostopov na prodišča imamo namen zvišati njihov gnezditveni uspeh.  
foto: Kajetan Kravos

Septembra lani smo na razpis Evropske unije na finančni mehanizem EU Life+ prijaviili projekt z akronimom LIVEDRAVA in s polnim imenom »Riparian Ecosystem Restoration of the Lower Drava River in Slovenia« kot vodilni partner. Izpolnjena prijavnica je obsegala 185 strani, opisani projekt pa je največji naravovarstveni projekt, kar jih je DOPPS kdaj pripravil. Projekt je bil skupaj s konkurenco deležen ostrega postopka izbora, ki je od nas zahteval številna poglobljena pojasnila v zelo kratkem času. Uspešno je preстал vsa ocenjevanja in je bil 2. maja 2012 s strani komisije Life+ predlagan Evropski komisiji za financiranje, in ta je 14. junija 2012 odločila, da prejme njihovo finančno podporo.

Projekt se je začel 1. septembra 2012 in se bo končal 31. decembra 2017. Uresničevali ga bomo na območju reke Drave med Mariborom in Središčem ob Dravi. Celotna vrednost projekta je 4.409.483 EUR. Evropska unija prispeva 50 % sredstev, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje 20 %, 30 % prispevajo partnerji in sofinancerji sami. Partnerji projekta so: Dravske elektrarne Maribor d.o.o., VGB Maribor d.o.o., Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Drava Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d.d. in Mestna občina Ptuj. Poleg partnerjev sta sofinancerja projekta še Ministrstvo RS za kmetijstvo in okolje in Občina Ormož, projekt pa podpirajo tudi ARSO in Občina Središče ob Dravi. Glavni cilji projekta so (1) z renaturacijami, ustreznim naravovarstvenim upravljanjem in vzpostavljanjem zavarovanih območij ohraniti in izboljšati stanje populacij kvalifikacijskih vrst območja Natura

2000 Drava, posebej ptic, hroščev in rib z neugodnim varstvenim statusom, (2) zagotoviti trajnostno upravljanje nižinske Drave na način, ki bo hkrati zagotavljal protiplovno varnost in pozitivno vplival na naravovarstvene cilje območja Natura 2000, (3) izboljšati sodelovanje med ključnimi deležniki vzdolž nižinske Drave in (4) izobraziti in ozavestiti širšo javnost o pomenu naravne dediščine Drave za trajnostni razvoj regije.

Med pomembnejše akcije za doseganje teh ciljev sodijo ponovna vzpostavitev mokrišča na območju nekdanjih bazenov za odpadne vode TSO v vlogi pomembnega gnezdišča vodnih ptic in selitvene postojanke, izdelava gnezditvenega otoka za navadne čigre (*Sterna hirundo*) na Ptujskem jezeru, renaturacija treh zasutih rečnih rokavov na Dravi v skupni dolžini 1,5 kilometra, čiščenje zaraščenih prodišč, izdelava gnezditvenih sten za breguljko (*Riparia riparia*) in vodomca (*Alcedo atthis*), zmanjšanje motenj s strani človeka na prodiščih, razglasitev krajinskega parka ob Dravi med Ormožem in Središčem ob Dravi, razglasitev naravnega rezervata Ormoške lagune, zmanjšanje negativnih učinkov lova ptic, ureditev infrastrukture za obiskovalce na območju renaturiranih bazenov, postavitev ornitološke opazovalnice na Ptujskem jezeru in številne druge. Ciljne vrste ptic v projektu so vodomec, kostanjevka (*Aythya nyroca*), mali martinec (*Actitis hypoleucos*), mali deževnik (*Charadrius dubius*), navadna čigra, togotnik (*Philomachus pugnax* - selivska populacija), močvirski martinec (*Tringa glareola* - selivska populacija), belorepec (*Haliaeetus albicilla*), ciljne vrste hroščev so puščavnik (*Osmoderma eremita*), škrlatni kukuj (*Cucujus cinaberinus*) in ovratniški plavač (*Graphoderus bilineatus*), od rib pa velika senčica (*Umbra krameri*), nežica (*Cobitis taenia* oz. *elongatoides*), bolen (*Aspius aspius*), pezdirk (*Rhodeus amarus*), ciljni habitatni tip pa je 91E0 – obvodna vrbovja, jelševja in jesenovja.

V kratkem bo vzpostavljena spletna stran projekta, na projektne območju pa bosta letos opravljena dva izleta – na Ormoško in Ptujsko jezero – za katera boste našli



natančnejše informacije v programu izletov; o projektih aktivnostih vas bomo redno obveščali tudi v reviji Svet ptic. Če želite dodatne informacije o projektu ali nam pri njem želite pomagati, lahko pišete vodji projekta na naslov damijan.denac@dopps.si.



## Trihomonoza pri zelencih v Sloveniji

// Marko Zadravec, Cvetka Marhold, Brigita Slavec, Olga Zorman Rojs in Jožko Račnik

Trihomonoza ptic je bolezen, ki jo povzroča mikroskopsko majhen parazit bičkar *Trichomonas gallinae*. Njegovi osnovni gostitelji so golobi, grlice ter uje. Parazit nase-ljuje predvsem golšo, prenaša pa se neposredno z izločki. Ptičji starši prenašajo parazite na mladiče med hranjenjem, medtem ko se druge ptice okužijo predvsem med skupinskim hranjenjem in pitjem vode, ki je okužena s slino in/ali iztrebki okuženih ptic. Ujeda se s parazitom okužijo večinoma s hranjenjem okuženega ptičjega plena. Bolezen trihomonoza se pojavlja izključno pri pticah. Prenos na človeka ali katero drugo domačo žival (z izjemo ptic) ni opisan.

### Trihomonoza je izbruhnila leta 2005

Trihomonoza pri pticah pevkah je bila prvič ugotovljena na poleti 2005 pri zelencih (*Carduelis chloris*) v Veliki Britaniji in se vse od takrat redno pojavlja od aprila do

septembra. Vrhunec je bolezen dosegla leta 2006, ko je na nekaterih območjih poginilo 35 % lokalne gnezditvene populacije zelencev in 20 % lokalne gnezditvene populacije ščinkavcev (*Fringilla coelebs*). Leta 2008 so bolezen prvič odkrili tudi v Skandinaviji in leto kasneje v Nemčiji. V Sloveniji do spodaj opisanega primera bolezen ni bila ugotovljena. V okviru raziskav zdravstvenega stanja ptic pevk smo leta 2006 pregledali 40, leta 2007 pa 87 ptic pevk, ujetih na jesenskem preletu. Vse preiskane ptice so bile negativne na prisotnost parazita *Trichomonas gallinae*.

Poleg zelencev in ščinkavcev lahko zbolijo tudi druge vrste ptic pevk (predvsem sinice in vrabci), vendar je število obolelih običajno majhno. Za trihomonozo pri zelencih in ščinkavcih je značilen zelo visok pogin obolelih živali. Preventivno zdravljenje bolezni se pri prostoživečih pticah ne izvaja. Bolne prostoživeče ptice lahko zdravimo, vendar je zdravljenje zaradi oslabelosti osebkov in hitrega napredovanja bolezni pogosto neuspešno.

Izvor bolezni pri zelencih še ni popolnoma pojasnjen. Po nekaterih podatkih lahko okuženi zelenci med selitvijo prenesejo parazita v oddaljeno populacijo zdravih ptic. Rezervoar parazita so lahko tudi okuženi golobi in grlice, ki pa običajno ne kažejo bolezenskih znakov in s slino in iztrebki širijo parazite v okolico.

Bolezen se največkrat pojavi v sušnih poletnih mesecih. Takrat je naravno dostopnih vodnih virov vse manj, zato veliko ptic pogosto pije na napajališčih, ki jih uredijo ljudje v svoji bližnji okolici, da bi jim pomagali. Če je na majhnem območju visoka gostota ptic, je tudi prenos bolezenskih povzročiteljev verjetnejši in pogostejši. *Trichomonas gallinae* potrebuje za preživetje vlažen medij, zato so umetno ustvarjena napajališča najverjetnejše mesto okužbe ptic.

**1:** Za boleznijo trihomonozo oboleli zelenc (*Carduelis chloris*), ki bljuva nedavno zaužita semena  
foto: Marko Zadravec

**2:** Parazit *Trichomonas gallinae* v brisu golše zelenca (nativni preparat, 400-kratna povečava; s puščicami so označeni skupki parazitov)  
foto: arhiv Ambulante za ptice, male sesalce in plazilce